

Kuopion kaupungin konserniohje

1 § Johdanto

Tähän konserniohjeeseen on yhdistetty aiemmin erillisenä olleet konserniohje ja hyvä hallinto- ja johtamistapa Kuopio-konsernissa –ohje.

Kuopion kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan Kuopion kaupunginvaltuuston hyväksymää konserniohjetta. Osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä. Kuntayhtymien omistajaohjauksesta annetaan tarvittaessa erillisiä ohjeita.

2 § Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti Kuopion kaupungin konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen omistajaohjauksessa. Konserniohjeella pyritään kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjauksen ja toimintatapojen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin tytäryhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen. Ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet ja riittävän yhdenmukaiset arvot ja liiketoimintaperiaatteet; kuten avoimuus, tulostietojen oikeellisuus, sisäinen ja ulkoinen valvonta, riskienhallinta, hyvä laskenta- ja kirjanpitoikäytäntö, ja että omistuksia hoidetaan tuottavasti ja luotettavasti. Lisäksi edellytetään palvelutuotannon tehokkuutta ja kilpailukykyisyyttä. Konserniohjeen tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamista ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja johtamisessa voidaan ottaa huomioon konsernikokonaisuuden etu.

Hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaan toimittaessa noudatetaan osakeyhtiölakia, muita säännöksiä ja kuntalakia soveltuvin osin.

Omistajaohjausasioiden käsittelyssä Kuopion kaupunki noudattaa kuntalakia. Kuntalain mukaan kaupunginvaltuuston kokoukset ovat julkisia, jollei valtuusto jossakin asiassa toisin päättä. Valtuusto voi päätöksellään pitää kokouksen suljettuna. Suljetun kokouksen pitämiseen tulee olla perusteltu ja erittäin painava syy. Se on liityttävä lailla suojattuun tai kunnan taloudelliseen intressiin. Valtuuston suljetussa kokouksessa tekemä päätös on aina julkinen.

Kaupungin muiden toimielinten kokoukset ovat julkisia vain, jos toimielin niin päättää. Kuopion kaupungin toimielinten kokoukset eivät ole kuntalain pääsäännön mukaan julkisia. Toimielimen kokouksista on pidettävä pöytäkirjaa, joka valmistuttuaan on julkinen asiakirja. Näin ollen toimielinten päätök-

4.1.2017

set ovat julkisia, mikäli kysymyksessä ei ole asia, joka lain nimenomaisen säännöksen mukaan on salassa pidettävä. Toimielimen kokouksen ei-julkisesta luonteesta johtuen käydyt keskustelut ovat luottamuksellisia. Luottamuksellisia keskusteluja ei julkisteta. Sen sijaan kokouksessa ehdotetut esitykset samoin kuin esitetyt kannatukset ja äänestyskäyttämismiset ovat pöytäkirjan julkisuudesta johtuen jälkikäteen julkistettavissa olevia tietoja.

3 § Soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kaupungin liikelaitosten hallinnossa, mukaan lukien johtokuntien toiminta, noudatetaan kuntalakia ja soveltuvin osin näitä ohjeita ja periaatteita. Osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä. Kuntayhtymissä kaupungin edustajat pyrkivät noudattamaan tätä ohjetta. Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyhtymistä.

Kuopion kaupungin tytär- ja osakkuusyhteisöt ilmenevät tämän ohjeen liitteestä nro 1.

4 § Konserniohjeen käsittely, hyväksyminen ja voimaantulo

Konserniohjeen hyväksyy Kuopion kaupunginvaltuusto. Konserniohje tulee voimaan valtuuston päätöstä seuraavan kuukauden alusta eli 1.9.2012 alkaen.

Konserniohje käsitellään yhteisön hallituksessa tai vastaavassa hallintoelimessä ja se hyväksytään tytäryhteisöä sitovaksi.

Osakkuusyhteisöt voivat päättää noudattaa näitä ohjeita soveltuvin osin, kuitenkin niin että nämä ohjeet sitovat ao. yhteisön toimielimissä Kuopion kaupunkia edustavia henkilöitä.

Asian käsittelystä tytäryhteisön hallituksen kokouksessa on toimitettava pöytäkirjan ote konsernihallintoon talous- ja rahoitusjohtajalle ja palvelualuejohtajalle.

Tällä konserniohjeella kumotaan aikaisemmat ohjeet; konserniohje ja hyvä hallinto- ja johtamistapa Kuopio-konsernissa –ohje.

5 § Konserniohjeen sitovuus

Konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai osakassopimuksesta muuta johdu.

4.1.2017

Kaupunki ottaa omistajaohjauksessaan huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Yhdenvertaiseen kohteluun ei kuulu se, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Mikäli konserniohje on ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernihallintoon talous- ja omistajaohjaukseen.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta

6 § Konserniohjaus ja johtaminen

Kuopio –konsernin johdon muodostavat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto, kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja ja talous- ja rahoitusjohtaja.

Konsernin johdon eri toimielinten tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty kaupungin hallintosäännössä.

Kaupunginvaltuusto

- määrittelee ja hyväksyy kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset ja omistajapolitiikan
- hyväksyy talousarviossa ja –suunnitelmassa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kuntakonserniin kuuluville yhteisöille
- hyväksyy konserniohjeet
- hyväksyy tilinpäätöksen, joka sisältää konsernitilinpäätöksen.

Kaupunginhallitus

- johtaa kaupunkikonsernia
- valvoo, että kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden ja omistajapolitiikan mukaisesti ja että niiden toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset
- tekee esityksiä kaupunginvaltuustolle omistajapolitiikan linjauksista ja konserniohjauksen periaatteista sekä tytäryhteisölle asetettavista tavoitteista
- vastaa konserniin kuuluvien yhteisöjen valvonnan järjestämisestä
- antaa valtuustolle kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä selvityksen tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta
- antaa konsernihallintoa koskevia ohjeita. Ohjeet voivat koskea mm. rahoitushuoltoa, riskienhallintaa, omistajapoliittisia tavoitteita, konsernirapor-

4.1.2017

tointia, julkisia hankintoja, henkilöstöpolitiikkaa, tietohallintoa ja muuta seikkaa, jolla edistetään konsernin kokonaisuutta.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto

- Jaoston tehtävänä on huolehtia kaupungin liikelaitosten ja niiden yhteisöjen omistajaohjauksesta, toiminnan ohjaamisesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä kaupunki on tai joissa kaupungilla on määräysvalta tai yhtiöjärjestykseen, sääntöihin tai sopimukseen perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielinten jäseniä. Tällaisia yhteisöjä ovat osakeyhtiöt, yhdistykset, säätiöt ja kuntayhtymät.

Edellä mainitun tehtävänsä lisäksi jaoston tehtävänä on kaupunginvaltuuston hyväksymää konserniohjetta ja muita konsernia koskevia ohjeita noudattaen

- määrätä kaupungin edustajat yhteisöjen, laitosten ja säätiöiden yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin;
- valita kaupungin edustajat kaupungin organisaation ulkopuoliseen hallintoon;
- päättää kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa ja muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin ja ohjeiden antamisesta kaupunkia yhteisöissä ja säätiöissä edustaville henkilöille;
- valmistella esitys kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus vaatii yhtiön hallitusta kutsumaan ylimääräisen yhtiökokouksen koolle tietyn asian käsittelemistä varten;
- antaa suosituksia hallituksen jäsenten koulutuksesta ja perehdytyksestä
- huolehtia omistajaohjauksen kehittämisestä.

Kaupunginjohtaja

- huolehtii konsernin toiminnan ja talouden suunnittelusta
- seuraa konsernin toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernirakenteen kehittämisestä
- huolehtii kaupungin edunvalvomisesta niissä yhteisöissä, joissa kaupungilla on määräysvalta.

Näitä tehtäviä hoitaa myös palvelualuejohtaja ja talous- ja rahoitusjohtaja.

Konsernijohto (kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja ja talous- ja rahoitusjohtaja) voi antaa yksityiskohtaisempaa ohjausta tässä ohjeessa mainituista asioista.

7 § Yhtiökokous

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekuelin, jossa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa ja osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Tilikauden aikana yhtiöissä on järjestettävä yksi varsinainen yhtiökokous. Ylimääräisiä yhtiökokouksia voidaan järjestää tarvittaessa. Yhtiökokouksissa asioita käsiteltäessä on noudatettava mahdollisesti voimassa olevia osakasso-

4.1.2017

pimuksia. Osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksessa puhe- ja äänioikeuttaan.

Kaupunkia edustaa yhtiökokouksissa kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston tai kaupunginjohtajan päättämä henkilö. Konserniyhtiöiden tytäryhtiöiden yhtiökokouksissa emoyhtiötä edustaa sen hallituksen määräämä henkilö. Yhtiökokousedustajana ei voi toimia kyseisen tytäryhtiön hallituksen puheenjohtaja tai toimitusjohtaja.

Yhtiökokousedustajalle voidaan antaa kuntalain 23 §:n ohjeita koskien mm. hallituksen jäsenten valintaa. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto antaa ohjeet yhtiökokousedustajalle. Kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto tai muu kaupungin konsernihallinnon johto antaa tarvittaessa ohjeita kaupunkia eri yhteisöjen, laitosten ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kaupungin kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin. *Suosittelavaa on, että hallitus kutsuu yhtiökokousedustajat siihen hallituksen kokoukseen, jossa tilinpäätös hyväksytään.*

Yhtiökokouksen koollekutsumisen ajankohdasta ja yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista on ilmoitettava hyvissä ajoin pääsääntöisesti neljä viikkoa ennen kokousta konsernihallinnon antamien ohjeiden mukaisesti. Ilmoitus on toimitettava talous- ja rahoitusjohtajalle, palvelualuejohtajalle ja yhtiökokousedustajalle, mikäli tämä on tiedossa. Yhtiökokousedustajalle on varattava tilaisuus tutustua yhtiön toimintaan. Konserniyhtiöiden yhtiökokoukset järjestetään Kuopiossa.

Konsernijohtoa on ennakkoon jo valmisteluvaiheessa informoitava ja hankittava ennakkokäsitys konserniohjeiden 10 §:ssä mainituista asioista.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä toimitusjohtajan on oltava läsnä yhtiökokouksessa. Hallituksen jäsenten läsnäolo yhtiökokouksessa on suositeltavaa.

Yhtiökokous valitsee hallituksen ja hallitus toimitusjohtajan.

Yhtiökokousedustaja laatii tarvittaessa yhtiökokouksen asioista ja yhtiön taloudellisesta asemasta yhtiökokousraportin konsernijohdolle toimitettavaksi.

8 § Hallintoneuvosto

Kuopion kaupungin konserniyhtiöillä ei ole hallintoneuvostoja.

9 § Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus ohjaa ja valvoo yhtiön toimivaa johtoa, nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, hyväksyy yhtiön strategian ja valvoo sen toteuttamista, hyväksyy riskienhallinnan periaatteet sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toiminnan. Hallituksen tehtävänä on edistää yhtiön ja osakkeenomistajien etua.

4.1.2017

Kaupungin nimeämien edustajien on toimittava kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti tytäryhteisöjen hallituksissa. Kaupungin edustajien tulee huolehtia siitä, että kaikkien osakkeenomistajien edut tulevat tasapuolisesti huomioonotettua. Hallituksen jäsenet eivät edusta yhtiössä heitä jäseneksi ehdottaneita tahoja. Tytäryhteisön hallituksen jäsenen tulee nauttia sen toimielimen luottamusta, joka on hänet tehtävään valinnut. Mikäli hallituksen jäsen ei nauti luottamusta, on hänet erotettava tehtävästään. Kaupunki on laatinut konserniyhteisöille vuosikellon helpottaakseen yhteisöjen hallitustyöskentelyä. Vuosikello on tämän ohjeen liitteenä nro 2.

Kaupunkikonsernissa yhtiön hallituksen on erityisesti huolehdittava, että yhtiöllä on toiminnan laatuun ja laajuuteen suhteutettu strategia ja sen toteutuminen raportoidaan hallitukselle vähintään osavuosikatsauksen yhteydessä. Raporttien käsittely on kirjattava hallituksen pöytäkirjaan niin, että hallituksen toiminnan huolellisuusvelvoite suhteessa omistajiin tulee täytettyä.

Hallituksen on säännöllisesti arvioitava omaa toimintaansa ja työskentelytapojaan. Hallitukselle tai sen jäsenelle voi syntyä korvausvastuu huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnin tai osakeyhtiölain, muiden lakien tai yhtiöjärjestyksen rikkomusten johdosta.

10 § Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ja tytäryhteisön tiedottamisvelvoite (huolellisuusvelvoite)

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava omistajan ennakkokäsitys tehdessään päätöstä omistajan kannalta merkittävästä asiasta. Velvollisuus omistajan ennakkokäsityksen hankkimiseen on ensisijaisesti tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajalla tai vastaavalla. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa kun merkittävästä asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa. Omistajan ennakkokäsitys haetaan seuraavista asioista päätettäessä:

- liiketoiminnan merkittävä laajentaminen tai merkittävä investointi
- yhtiöjärjestyksen tai vastaavan muuttaminen
- osakeanti tai muu pääoma- tai hallintorakenteen muuttaminen
- liiketoiminnan tai sen merkittävän osan myyminen
- merkittävä lainanotto tai vakuuden antaminen
- fuusio tai diffuusio
- omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan
- merkittävä henkilöstöpoliittinen asia
- toimitusjohtajan tai vastaavan valinta tai erottaminen
- toimitusjohtajan johtajasopimuksen ehdoista päättäminen (johtajasopimus, palkkauksen rakenne ja taso)
- muu yhtiön tulokseen ja riskiin merkittävästi vaikuttava tapahtuma
- olennainen laskentaperiaatteiden muutos
- muu yhtiön kannalta merkittävä asia.

4.1.2017

Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ei ole määrämuotoinen hallinnollinen toimi. Lähtökohtana on, että ensisijaisesti hallituksen puheenjohtaja selvittää ennakkokäsityksen vapaamuotoisesti esimerkiksi kirjallisesti tai sähköpostilla.

Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä ja yhtiön johtamisesta.

Tytäryhteisöillä on lisäksi velvollisuus tiedottaa konsernihallintoa ennen mm. merkittäväksi katsottavan asian julkiseksi tuloa. Tiedottamisvelvollisuudesta vastaavat tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja sekä toimitusjohtaja. Tiedottamisvelvollisuus täytetään olemalla yhteydessä konsernijohtoon *riittävässä ajoissa, äkillisissä tapauksissa viipymättä*.

11 § Hallituksen kokoukset

Hallituksen tulee laatia itselleen toimikaudekseen työohjelma, jossa se määrittelee työskentelytapansa. Suositeltavaa on, että hallitus kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa. Hallituksen kokouksista on pidettävä pöytäkirjaa ja yhtiön on ilmoitettava tilikauden aikana pidettävien hallitusten kokousten määrä sekä jäsenten keskimääräinen osallistuminen kokouksiin toimintakertomuksessa. Puhelin- ja sähköpostikokoukset rinnastetaan tavanomaisiin kokouksiin ja niistäkin on laadittava pöytäkirja.

Kokoukseen osallistuville on etukäteen toimitettava kokouksen esityslista, josta ilmenevät käsiteltävät asiat ja toimitusjohtajan päätösehdotus. Tästä voidaan poiketa vain jos erityiset syyt, esimerkiksi jonkin poikkeuksellisen kiireellisen asia sitä edellyttää.

Hallituksen kokousten esityslistat ja pöytäkirjat on toimitettava konsernijohtolle sen antamien ohjeiden mukaisesti.

Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä pöytäkirjaan.

Hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä ja kun kaikille hallituksen jäsenille on varattu mahdollisuus osallistua kokoukseen. Jos hallituksen jäsen on estynyt, hänen tilalleen mahdollisesti tulevalle varajäsenelle on annettava tilaisuus osallistua asian käsittelyyn.

12 § Jäsenten valinta

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaos antaa jäsenten valintaa koskevan ohjeen kaupungin nimeämälle yhtiökokousedustajalle.

Konserniyhtiöiden tytäryhtiöiden hallituksen jäsenten osalta valintaa koskevan ohjeen antaa emoyhtiön hallitus.

4.1.2017

13 § Jäsenten lukumäärä

Kaupunginhallitus ottaa yhtiöjärjestyksen puitteissa kantaa yhtiön hallitukseen valittavien jäsenten määrään. Hallitukseen valitaan vähintään viisi jäsentä lukuun ottamatta tehtäväalueeltaan suppeita pieniä yhtiöitä, joihin valitaan vähintään kolme jäsentä.

14 § Konsernijohdon edustus hallituksessa

Konsernijohdolla on oikeus osallistua hallituksen kokoukseen tai konsernijohdon edustajaksi hallitukseen voidaan valita kaupungin viran- tai toimenhaltija, jolla on hallituksen kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

15 § Hallituksen puheenjohtaja

Hallituksen puheenjohtajan valitsee hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty. Puheenjohtajan tehtävänä on

- huolehtia siitä, että hallitus kokoontuu tarvittaessa tai jos hallituksen jäsenen tai toimitusjohtaja sitä vaatii
- johtaa hallituksen työskentelyä, valvoo kokousten valmistelua ja toimii kokouksessa puheenjohtajana
- huolehtia osaltaan siitä, että tässä ohjeessa määriteltyjä periaatteita noudatetaan yhtiössä
- vastata omalta osaltaan siitä, että konserniohjeiden 10 §:ssä mainituista asioista on riittävän ajoissa ennen hallituksen lopullista päätöstä tiedotettu konsernijohdolle
- toimia toimitusjohtajan hallinnollisena esimiehenä.

16 § Jäsenten toimikausi

Hallituksen jäsenet valitaan OYL:n mukaan vuodeksi kerrallaan, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto nimeää jäsenet pääsääntöisesti valtuustokaudeksi. Yhtiön hallitus tai yhtiön hallituksen jäsen voidaan kaupunginhallituksen uudella ohjauksella vaihtaa osakeyhtiölain antamissa puitteissa. Hallituksen jäsen voidaan kesken toimikauden erottaa tai hän voi erota. Erottaminen edellyttää kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston ohjausta.

17 § Jäsenten erityinen asettamisjärjestys

Jos hallituksen jäseniä asetetaan yhtiöjärjestyksen tai osakassopimuksen mukaan erityisessä järjestyksessä, on asettamisjärjestys selostettava yhtiökoukuskutsussa. Näin on syytä menetellä esimerkiksi silloin, jos hallituksen jäsenelle asetetaan erityistehtävä tai vastuita omistajan toimesta.

4.1.2017

18 § Hallituksen jäsenen pätevyys

Hallituksen jäseneksi valittavalla on oltava tehtävään soveltuvaa osaamista ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Hallituksen jäseniltä edellytetään:

- aktiivisuutta yhteisön toiminnan kehittämisessä
- perehtymistä yhteisön toimintaan
- kaupungin toiminnalle asettamien tavoitteiden tuntemista
- kaupungin antamien ohjeiden tuntemista ja noudattamista.

Hallituksen jäsenet valvovat kaupungin toiminnallisia ja taloudellisia etuja ja toimivat siten, että kaupunginvaltuuston päättämät strategiset tavoitteet voidaan toteuttaa.

Kaupunkikonsernin yhtiöihin pyritään saamaan mahdollisimman monipuolinen edustus. Sen lisäksi harkitaan tapauskohtaisesti ulkopuolisten riippumattomien asiantuntijajäsenten nimittämistä liiketoiminnallisesti merkittäviin yhtiöihin.

19 § Hallituksen jäsenen tiedonsaanti

Yhtiön toimitusjohtajan on annettava hallituksen jäsenille riittävät ja monipuoliset tiedot yhtiön tilasta ja toiminnasta. Hallituksen jäsenten tulee olla tietoisia saamaansa tietoon liittyvistä mahdollisista rajoitteista ja puutteista ja heidän tulee varmistaa, että he saavat oikeaa ja luotettavaa tietoa.

Hallituksen puheenjohtajan erityisenä veloitteena on huolehtia siitä, että hallituksen muulla jäsenellä on riittävät ja monipuoliset tiedot kaupungin omistajaohjauksesta.

20 § Hallituksen jäsenen riippumattomuus

Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhtiön toimivan johdon toimintaa. Hallituksen jäsenten on oltava yhtiöstä aidosti riippumattomia. Toimitusjohtaja ei voi toimia yhtiön hallituksen jäsenenä.

Jäsen ei ole riippumaton, jos

- jäsenellä on työ-, toimi- tai vähäistä suurempi toimeksiantosuhde yhtiöön
- jäsen on ollut työ- tai toimeksiantosuhde yhtiöön viimeisen kolmen vuoden aikana ennen hallituksen jäsenyyden alkamista
- jäsen kuuluu toimivaan johtoon toisessa yhtiössä ja yhtiöiden välillä on yhtiöön nähden asiakkuus-, toimittajuus- tai yhteistyösuhde, joka on merkittävä tuolle toiselle yhtiölle
- jäsenillä on ristikkäinen valvontasuhde (kahdessa yhtiössä jäsenet ovat ristikkäin toistensa toimivassa johdossa ja hallituksessa)

4.1.2017

Esteellisyys

Hallituksen jäsen ei saa yhtiön hallituksessa osallistua hänen ja yhtiön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn eikä myöskään ottaa osaa yhtiön ja kolmannen välistä koskevan asian käsittelyyn, mikäli hänellä on odotettavissa siitä sellaista etua, joka on ristiriidassa yhtiön edun kanssa. Edellä mainittua sovelletaan myös oikeudenkäyntiin tai muuhun puhevallan käyttämiseen.

21 § Tasa-arvo

Kaupunkikonserniin kuuluvissa yhtiöissä tai yhtiöissä, joissa kunnilla on enemmistö, hallituksen kokoonpanossa noudatetaan tasa-arvolakia. Tasa-arvolaki edellyttää, että näissä yhtiöissä hallituksen jäseniksi valitaan tasapuolisesti miehiä ja naisia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

22 § Toimitusjohtaja

Tehtävät

Toimitusjohtaja

- hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti (toimitusjohtajan yleistoimivalta)
- toteuttaa hallituksen hyväksymää strategiaa
- saa ryhtyä yhtiön toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana
- huolehtii siitä, että konserniohjeissa 10 §:ssä luetelluista asioista ennen yhtiön sisäistä päätöksentekoa riittävän ajoissa on tiedotettu konsernijohdolle
- huolehtii yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon järjestämisestä lainmukaisella ja luotettavalla tavalla
- huolehtii siitä, että yhtiön kaupparekisteritiedot ovat ajan- tasalla
- huolehtii siitä, että yhtiön osake- ja osakasluettelot ovat ajan tasalla
- valmistelee hallituksen kokouksen hallituksen puheenjohtajan ohjeiden mukaan ja toimittaa hallitukselle riittävät tiedot yhtiön tilasta ja toiminnasta hyvissä ajoin etukäteen ennen hallituksen kokousta
- edustaa yhtiötä tehtävissään kuuluvissa asioissa

Toimitusjohtaja ei saa noudattaa sellaista hallituksen, yhtiökokouksen tai muun yhtiön elimen päätöstä, joka on osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastainen.

Toimitusjohtajan sijaisen suhteen noudatetaan toimitusjohtajaa koskevia määräyksiä. Hallitus nimittää toimitusjohtajan ja tarvittaessa hänen sijaisensa.

Toimitusjohtajan toimitus-suhteen ehdot on määriteltävä konsernijohdon hyväksymiä periaatteita noudattavassa kirjallisessa toimitusjohtajasopimuksessa, jonka hallitus hyväksyy. Ennen hyväksymistä on hankittava konsernijohdon ennakkokäsitys sopimuksesta.

23 § Muu johto

Yhtiön organisaatio

Yhtiön on selostettava toimintakertomuksessa yhtiön organisaatio ja jos yhtiössä on johtoryhmä, johtoryhmän kokoonpano ja johtoryhmän jäsenten vastualueet.

Hallituksen toimikunnat

Yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmän toimivuus vaatii, että hallitustyöskentely järjestetään mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Hallituksen vastuulle kuuluvien asioiden valmistelua voidaan tehostaa hallituksen jäsenistä koostuvien toimikuntien perustamisella. Tällainen voi olla esimerkiksi rakennustoimikunta isoa rakennusprojektia varten. Toimikunta perustetaan hallituksen päätökselle ja siitä ja sen tehtävistä tehdään merkintä pöytäkirjaan.

Toimikunnan tulee raportoida työstään säännöllisesti hallitukselle. Toimikunnan toiminnasta ja jäsenistä on informoitava toimintakertomuksessa.

24 § Palkkiot ja palkitseminen

Hallitusten jäsenten palkkiot

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous. Hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenille maksetaan palkkiota. Konserniyhtiöissä kokouspalkkio seuraa Kuopion kaupunginhallituksen kokouspalkkiota. Kokouspalkkio maksetaan kokouksen puheenjohtajalle 50 %:lla korotettuna.

Hallituksen puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle ja jäsenelle voidaan maksaa vuosipalkkiota, jos liiketoiminnan laatu ja laajuus sitä edellyttää. Hallituksen jäsenet eivät voi olla osallisena tulospalkkio- tai muissa vastaavissa järjestelmissä.

Toimitusjohtajan ja yhtiön muun johdon palkitseminen

Tulospalkkio- ja muiden yhtiön sisäisten palkitsemisjärjestelmien kehittäminen on yhtiön hallituksen vastuulla. Yhtiön on selostettava yhtiön toimitusjohtajalle ja henkilöstölle maksettujen tulospalkkojen tai palkkioiden määrä sekä palkitsemisen perusteet toimintakertomuksessa.

Palkkoja ja palkkioita koskevien tietojen ilmoittaminen

Tilinpäätöksessä on ilmoitettava erikseen toimitusjohtajalle ja hallitukselle maksettujen palkkojen ja palkkioiden yhteismäärä.

4.1.2017

25 § Toiminnan ja talouden suunnittelu sekä seuranta

Kaupungin talousarvion ja –suunnitelman valmistelun yhteydessä pidetään kaupungin ja tytäryhteisöjen välinen suunnittelu- ja neuvottelutilaisuus talouden ja toiminnallisten tavoitteiden yhteensovittamiseksi.

Tytäryhteisöjen vuotuiset toiminta-, talous-, rahoitus- ja investointisuunnitelmat tulee toimittaa talous- ja omistajaohjaukseen seurantaan varten viivytyksettä niiden valmistuttua ja pyydettyä myös luonnosvaiheessa.

Konsernin osavuosisikatsauksen laadintaa varten tytäryhteisön on toimitettava talous- ja omistajaohjaukseen tulos- ja rahoituslaskelman toteutumavertailut ja tase ja toiminnallisia tavoitteita koskevat toteutumavertailut osavuosisikatsaukselta sekä tulos- ja rahoituslaskelma- arviot koko tilikaudelta. Näiden lisäksi tulee toimittaa toimintakatsaus, jossa on arvioitu tavoitteiden toteutumista koko kuluvalle suunnittelukaudella ja mahdollisia poikkeamia tavoitteista sekä tarvetta korjaaviin toimenpiteisiin.

Talous- ja omistajaohjaus antaa erillisen ohjeen osavuosisikatsauksen laadinnasta ja aikataulusta.

26 § Konsernitilinpäätös

Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Yhteisöjen on järjestettävä kirjanpito ja tilinpäätösaikataulunsa niin, että sen perusteella voidaan laatia kuntalain edellyttämä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätöksen laatimista varten on toimitettava talous- ja omistajaohjaukselle seuraavat asiakirjat:

- tilinpäätösasiakirjat (tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, toimintakertomus ja liitetiedot) sekä tilintarkastuskertomus
- tulos- ja rahoituslaskelman toteutumavertailut (budjetoidut versus toteutuneet)
- kokonaistalouden tunnuslukuvertailu kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta
- tuotannon määrää, laatua ja muita toiminnallisia tavoitteita koskevat toteutumavertailut.

Em. toteutumavertailut on toimitettava erikseen, elleivät ne sisälly toimintakertomukseen.

Talous- ja omistajaohjaus antaa erillisiä ohjeita tilinpäätöksen laadinnasta ja aikataulusta.

Konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee noudattaa mahdollisimman yhdenmukaisia tilipuitteita sekä arvostus- ja jaksotusperiaatteita.

4.1.2017

27 § Keskitetyt konsernitoiminnot

Hankinnat ja omaisuuden luovutus

Hallituksen on valvottava, että kaupunkikonserniin kuuluvissa yhtiöissä tai yhtiöissä, joissa kunnilla ja/tai kuntayhtymällä on enemmistö, noudatetaan lakia ja asetuksia julkisista hankinnoista. Hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädännön lisäksi soveltuvien osin kaupungin hankintaohjetta. Tytäryhteisöt käyttävät hankinnoissaan ensisijaisesti IS-Hankinta Oy:n palveluja.

Kaupunkikonsernin hankinnoissa on noudatettava hyvää hallintotapaa. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta.

Omaisuuden luovutuksessa on otettava huomioon konsernin etu. Luovutukset eivät voi tapahtua alle käypien arvojen ilman konsernijohtajan suostumusta.

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Konsernissa noudatetaan kaupunginhallituksen hyväksymiä sijoitustoiminnan periaatteita. Konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tulee, mikäli mahdollista, keskittää rahaliikenne kaupungin konsernitilille. Pankkitilien ja muiden sijoitusinstrumenttien käytöstä on neuvoteltava talous- ja omistajaohjauksen kanssa.

Konsernin lainarahoitus järjestetään mahdollisuuksien mukaan keskitetysti. Yhteisöjen tulee esittää lainoitustarpeensa kaupungille talousarvion valmistelun yhteydessä ja sopia talous- ja omistajaohjauksen kanssa lainoituksen järjestämistavasta.

Takaukset

Kaupunki voi myöntää

- omavelkaisia takauksia
- täytetakauksia
- toissijaistakauksia.

Taattavan lainan ehdot hyväksyy kaupunginhallitus ennen takauksen täytäntöönpanoa.

Tytäryhteisöt eivät saa ilman kaupunginhallituksen suostumusta antaa takauksia tai muita vastaavia sitoumuksia lukuun ottamatta vuokravakuuksia tai muita vastaavia toimintaan liittyviä vakuuksia esim. sähkökauppa.

Henkilöstöpolitiikka

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa soveltuvien osien kaupungin henkilöstöpolitiikan linjauksia. Toimitusjohtajasopimukset tulee laatia konsernijohtajan ohjeen

4.1.2017

mukaisesti ja huolehdittava 10 §:ssä mainitun konsernijohdon ennakkokäsityksen hakemisesta. Tytäryhteisöillä on oikeus ottaa henkilöstöä ja päättää henkilöstön työsuhteita liikeloudellisten periaatteiden mukaan. Henkilöstön hankinnassa tulee tytäryhteisöjen mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon konsernin sisäiset siirtotarpeet.

Palkkauksessa ja muissa sopimuksenvaraisissa etuuksissa noudatetaan tytäryhteisön toimialasopimuksia. Tytäryhteisöt liittyvät jäseneksi kuntatyönantajan perustamaan työnantajayhteisöön, ellei toiminnan ja tytäryhteisön etu muuta edellytä. Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kaupungin edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

Riskienhallinta

Yhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu hallitukselle. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat niitä prosesseja, joilla organisaatioissa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Sisäinen valvonta

Yhteisön hallitus huolehtii siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhteisön sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta.

28 § Konsernipalvelut

Tukipalveluja hankkiessaan yhteisöjen tulee ensisijaisesti selvittää kaupungin tai muiden konserniyhteisöjen tarjoamat palvelut sekä niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden. Tukipalveluja ovat mm. toimitila- ja kiinteistöpalvelut, taloushallinnon palvelut, vakuutusten hankkiminen, tietohallinnon palvelut, henkilöstöhallinnon palvelut, tarkastuspalvelut, lakipalvelut ja arkistointi sekä monistus- ja painatuspalvelut.

29 § Konsernin tarkastus ja valvonta

Konsernin valvonta

Konsernin valvonnasta vastaa konsernin johto. Kaupungin sisäisen tarkastuksen yksiköllä on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta tarvittavassa laajuudessa ja saada tarkastustehtävän edellyttämät tiedot. Kaupunginjohtajalla on oikeus yksittäistapauksissa määrätä sisäisten selvitysten teettämistä yhteisöissä, mikäli kaupungin omistajapoliittinen etu tätä vaatii. Näin toimittaessa on otettava huomioon osakeyhtiölain tai muun lainsäädännön

4.1.2017

salassapitoa ja osakkeenomistajien yhdenvertaista kohtelua koskevat vaatimukset.

Tilintarkastus

Tilintarkastajat valitsee yhtiökokous. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaos antaa yhtiökokousedustajalle ohjeen tilintarkastajien valinnasta. Tarkastuslautakunta valmistelee kaupunginhallitukselle yhteisöjen tilintarkastajien nimeämisen. Pääsääntönä on, että konserniyhtiöiden tilintarkastajana toimii sama auktorisoitu tarkastusyhteisö kuin Kuopion kaupungilla. Yhtiöiden yhtiöjärjestykset on saatettava sellaisiksi, että ne mahdollistavat kaupungin käyttämän tilintarkastusyhteisön valinnan yhtiön tilintarkastajaksi.

Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa

Tarkastuslautakunnan on arvioitava kaupungin toimintaan kohdistuvan arvioinnin lisäksi kaupunkikonsernia koskevaa tavoiteasettelua ja tavoitteiden toteutumista. Arvioinnin perusteena käytetään kaupungin talousarvioon ja –suunnitelmaan merkittyjä tavoitteita ja niiden toteutumisseurantaa. Tarkastuslautakunnan tulee arvioida kaupunkikonsernin toiminnan tuloksellisuutta. Tarkastustoimistolla on oikeus tarkastaa tytäryhteisöjen toimintaa haluamassaan laajuudessa ja saada tätä varten tarvittavat tiedot. Tarkastuslautakunta huolehtii kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastamisen yhteensovittamisesta.

30 § Tiedottaminen

Hallituksen on huolehdittava, että tiedottaminen on riittävää. Tiedottamisesta vastaavat ensisijaisesti hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja. Milloin yhtiöllä on asiakkainaan kuntalaisia, yhtiön toiminta on laajaa tai yleistä mielenkiintoa herättävää, on yhtiön huolehdittava, että yhtiössä on laadittu vuosikertomus, jonka on yleisesti saatavilla. Vuosikertomus ja vastaavat tiedot katsotaan olevan yleisesti saatavilla, mikäli ne ovat yhtiön internetsivuilla.

31 § Vaitiolovelvollisuus ja asiakirjojen julkisuus

Yhtiöissä noudatetaan osakeyhtiölakia. Yhtiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, kaupungin luottamushenkilö, konsernijohto tai muu kaupungin viranhaltija eivät saa paljastaa ulkopuoliselle yhtiön liikesalaisuuteen kuuluvaa asiaa. Hallituksen jäseniä koskee osakeyhtiölain mukainen vahingonkorvausvelvollisuus yhtiölle tai ulkopuoliselle tuottamastaan haitasta. Yhtiössä saatua tietoa ei saa käyttää yhtiön tai kolmannen osapuolen vahingoksi muussa kaupungin päätöksenteossa.

Yhtiötä koskeva asia tulee kaupunginhallinnossa vireille, kun yhtiön toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ottaa yhteyttä konsernijohtoon tai päinvastoin. Yhtiön kaupungille toimittamat asiakirjat ovat julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyllä tavalla.

4.1.2017

Hallituksen tulee ilmoittaa kaupunginhallituksen omistajaohjausjaostolle erikseen, mitkä jaoston käsittelyyn tulevat asiat kuuluvat liiketoimintasalaisuuden piiriin osakeyhtiölain mukaan.

32 § Vastuuvakuutukset

Yhtiön tulee ottaa vastuuvakuutus hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, mikäli se ei ole riskeiltä suojautumisen kannalta tarpeetonta.

33 § Hyvä liiketapa ja lahjoman vastaiset periaatteet

Yhtiön hallitus vastaa siitä, että yhtiössä noudatetaan hyvää liiketapaa ja lahjomanvastaisia periaatteita. Tytäryhtiöt eivät saa antaa taloudellista tukea poliittiseen toimintaan.

Kaupunkikonserniin kuuluvien yhtiöiden tulee toimia tilaajavastuulain mukaisesti ja noudattaa lahjonnanvastaisia periaatteita.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 27.8.2012.

Muutettu 4.1.2017 kansliatoimenpitein vastaamaan kaupunginhallituksen 19.12.2016 päätöstä, jolla konsernijohtaja on korvattu talous- ja rahoitusjohtajalla.

Liitteet

Tytär- ja osakkuusyhtiöt
Vuosikello 2017

4.1.2017

Liite 1 konserniohjeeseen

Kuopio –konserniin kuuluvat seuraavat kaupungin määräysvallassa olevat osakeyhtiöt ja niiden tytäryhtiöt

Yhtiö

Niiralan Kulma Oy
Kuopion Opiskelija-asunnot Oy
Kiinteistö-KYS Oy
Kiinteistö Oy Kelloniemen Teollisuustalo
Kiinteistö Oy Kuopion Palolaakso
Istekki Oy
Kuhilas Oy
Kevama Oy
Kuopion Energia Oy
Kuopion Pysäköinti Oy
Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat
Kiinteistö Oy Luukas
Karttulan Virastokeskus Oy
Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskenttä
Nilsian Teollisuuskylä Oy
Savonia Oy
Juankosken Vuokratalot Oy
Asunto Oy Ruukkimäki
Kiinteistö Oy Juankosken Virastotalo
Koillis-Savon Ympäristöhuolto Oy
Kiinteistö Oy Juankosken Pankkitalo
Kiinteistö Oy Juankosken Lapinrinne

Tytäryhtiö

Kiinteistö Oy Ellankulma
Kiinteistö Oy Turontalo
As. Oy Litmasenrinne

Liikelaitoskuntayhtymä

Servica

Kuopio –konsernin osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt:

Jätekkukko Oy
Kiinteistö Oy Särkiniemen Ostoskeskus
As Oy Pirtinketosato
Kiinteistö Oy Jynkän Palvelukeskus
As Oy Kuopion Neulasylppi
Kuopion Ravirata Oy
Kiinteistö Oy Kuopion Studentia
Kiinteistö Oy Karttulan Valtiontalo
IS-Hankinta Oy
KYS Invest OY
Kuopio-Tahko Markkinointi Oy
Savon Kuituverkko Oy

4.1.2017

Asunto Oy Juankosken Ruukkipelto
Koillis-Savon Vesi Oy
Asunto ja Liike Oy Ruukintorni
Asunto Oy Ruukinpuisto
Juankosken Biolämpö Oy

Yhteisöt, joissa kaupungilla on merkittävää omistajuutta tai valtaa nimetä hallituksen tai vastaavan elimen jäseniä:

Savon Energiaholding Oy
Sakupe Oy

Säätiöt

Kuopion seudun päihdepalvelusäätiö
Tukeva-työvalmennussäätiö

Omistajaohjauksen vuosikello 2017 versio 24.1.2017

